

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра міжнародних економічних відносин

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття
освітнього ступеня магістра
зі спеціальності 292 Міжнародні економічні відносини
за освітньою програмою «Міжнародні економічні відносини»

**«СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ УДОСКОНАЛЕННЯ ЕКСПОРТУ
ЗЕРНОВИХ КУЛЬТУР УКРАЇНИ В УМОВАХ УСКЛАДНЕННЯ
МІЖНАРОДНОЇ ЛОГІСТИКИ»**

Виконала: студент 6 курсу ЦЗФН, гр. 13
Бомчак Юрій Вікторович _____
(підпис)

Науковий керівник:
старший викладач кафедри МЕВ
Гусенко Ольга Сергіївна _____
(підпис)

Одеса – 2023

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. З перших часів 24 лютого 2022 року, повномасштабне російське вторгнення має різні негативні соціально-економічні наслідки, які наразі впливають на світову торгівлю, виробництво та споживання зернових культур, утримуючи високі ціни на сільськогосподарську сировину до 2024 року та загрожуючи глобальній продовольчій безпеці. Якщо війна буде тривати й після 2024 року, то світова продовольча криза загостриться, створивши виклик для багатьох країн, особливо тих, які покладаються на імпорту продовольства, а саме країн Близького Сходу та Північної Африки.

Необхідно зазначити, що російська агресія почалася у невдалий час для світових продовольчих ринків, оскільки ціни на продовольство вже були високими через процеси ускладнення міжнародної логістики зернових культур, спричинених пандемією COVID-19, високий світовий попит і низькі врожаї в деяких країнах.

У даному дослідженні підкреслюється, що війна призвела до миттєвих і далекосяжних наслідків для світового ринку зернових культур: український експорт істотно скоротився, мобілізація і переміщення населення спричинили брак робочої сили, доступ до добрив став обмеженим, а обсяги майбутніх врожаїв зернових культур неможливо спрогнозувати через тимчасову окупацію росією наявних посівних площ, їхнього забруднення та руйнування зернової інфраструктури.

Оскільки Україна є одним з провідних експортерів зернових культур, зокрема пшениці, кукурудзи та ячменя, то актуальність теоретичного та практичного дослідження сучасного стану та перспектив удосконалення експорту зернових культур в умовах ускладнення міжнародної логістики не викликає сумнівів.

Мета і завдання кваліфікаційної роботи. Головною метою дослідження є аналіз сучасного стану експорту зернових культур України та визначення перспектив його удосконалення в умовах ускладнення міжнародної логістики.

Для реалізації мети, що поставлена, потрібно вирішити наступні завдання:

- визначити сутність та особливості дослідження експорту зернових культур;
- узагальнити фактори впливу на експорт зернових культур;
- дослідити сучасний стан та динаміку розвитку світового ринку зернових культур;
- систематизувати методи аналізу обсягів та динаміки експорту зернових культур;
- проаналізувати сучасний стан та динаміку експорту зернових культур України;

- надати оцінку ефективності міжнародної логістики при експорті зернових культур України;
- проаналізувати фактори впливу на експорт зернових культур України в умовах ускладнення міжнародної логістики;
- визначити перспективи розвитку експорту зернових культур України в умовах повоєнного відновлення аграрного сектору економіки;
- запропонувати напрями удосконалення транспортної логістики як фактору розвитку експорту зернових культур України;
- визначити напрями ускладнення логістики експорту зернових культур України як фактору впливу на світову продовольчу безпеку.

Об'єктом дослідження є стан експорту зернових культур України та перспективи його удосконалення в умовах ускладнення міжнародної логістики.

Предметом дослідження є сукупність теоретико-методологічних та практичних рішень щодо сучасного стану та перспектив удосконалення експорту зернових культур в умовах ускладнення міжнародної логістики.

Методи дослідження. Теоретичний та методологічний базис дослідження склала сукупність різних загальнонаукових методів, зокрема: метод теоретичного узагальнення та порівняння (у процесі розкриття сутності та особливостей дослідження експорту зернових культур, формуванні висновків, удосконаленні понятійно-категоріального апарату дослідження); спостереження та економічного аналізу (для оцінювання сучасного стану та тенденції розвитку світового ринку зернових культур та експорту зернових культур України); метод економічного прогнозування (для визначення перспективи розвитку експорту зернових культур України в умовах повоєнного відновлення аграрного сектору економіки) та інші методи.

Кваліфікаційна робота магістра зроблена за допомогою програм MS Office - Microsoft Word та Excel.

Інформаційна база дослідження. Теоретичні й практичні напрацювання та публікаційна активність вітчизняних вчених щодо проблем розвитку та удосконалення експорту зернових культур означені такими відомими науковцями, як: Лотиш О., Калюжна Н., Сидяга Б., Казьмір В. та інших.

Інформаційно-довідковою базою для роботи слугували законодавчі акти Верховної Ради України, статистичні дані Світової організації торгівлі, Групи Світового банку, Продовольчої та сільськогосподарської організації ООН, Міжнародної ради по зерну, Державної служби статистики України, Державної митної служби України, наукові праці вітчизняних та зарубіжних вчених, інтернет-матеріали, а також результати власних досліджень та розрахунків автора.

Публікації та апробація результатів дослідження. За результатами виконання кваліфікаційної роботи магістра була прийнята участь у наступних конференціях:

1. XI Міжнародна науково-практична конференція «Integration of science as a mechanism of effective development», 28 листопада – 01 грудня 2023 р., Гельсінкі, Фінляндія.
2. XII Міжнародна науково-практична конференція «New integrations of modern education in universities», 05-08 грудня 2023 р., Амстердам, Нідерланди.

Також були опубліковані тези у збірниках наукових праць вище визначених конференцій:

1. Бомчак Ю.В., Гусенко О.С. Аналіз сучасного стану та динаміки експорту зернових культур України в умовах ускладнення міжнародної логістики. Proceedings of the XI International Scientific and Practical Conference. Helsinki, Finland. 2023. Pp. 60-67. URL: <https://isg-konf.com/integration-of-science-as-a-mechanism-of-effective-development/> DOI – 10.46299/ISG.2023.2.11
2. Бомчак Ю.В., Гусенко О.С. Удосконалення транспортної логістики як фактор розвитку експорту зернових культур. Proceedings of the XII International Scientific and Practical Conference. Amsterdam, Netherlands. 2023. Pp. 61-65. URL: <https://isg-konf.com/new-integrations-of-modern-education-in-universities/> DOI – 10.46299/ISG.2023.2.12

Структура роботи. Робота складається зі вступу, три розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг роботи разом з додатками становить 102 сторінки . Робота містить 10 таблиць та 29 рисунків.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі кваліфікаційної роботи магістра «ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ ЕКСПОРТУ ЗЕРНОВИХ КУЛЬТУР» розглядаються сутність та особливості дослідження експорту зернових культур. Узагальнюються фактори впливу на експорт зернових культур. Досліджується сучасний стан та динаміку розвитку світового ринку зернових культур. Систематизуються методи аналізу обсягів та динаміки експорту зернових культур.

У другому розділі «АНАЛІЗ СУЧАСНОГО СТАНУ ТА ДИНАМІКИ ЕКСПОРТУ ЗЕРНОВИХ КУЛЬТУР УКРАЇНИ В УМОВАХ УСКЛАДНЕННЯ МІЖНАРОДНОЇ ЛОГІСТИКИ» Аналізується сучасний стан та динаміку експорту зернових культур України. Надається оцінка ефективності міжнародної логістики при експорті зернових культур України. Аналізуються фактори впливу на експорт зернових культур України в умовах ускладнення міжнародної логістики.

У третьому розділі «ПЕРСПЕКТИВИ УДОСКОНАЛЕННЯ ЕКСПОРТУ ЗЕРНОВИХ КУЛЬТУР УКРАЇНИ В УМОВАХ УСКЛАДНЕННЯ МІЖНАРОДНОЇ ЛОГІСТИКИ» Визначаються перспективи розвитку експорту зернових культур України в умовах повоєнного відновлення аграрного сектору економіки. Пропонуються напрями удосконалення транспортної логістики як

фактору розвитку експорту зернових культур України. Визначаються напрями ускладнення логістики експорту зернових культур України як фактору впливу на світову продовольчу безпеку.

ВИСНОВКИ:

За результатами дослідження, зробленого у роботі, було визначено, що для України зернові культури є важливим джерелом експортних надходжень, забезпечення і підтримки на належному рівні продовольчої безпеки держави, цінною кормовою базою для тваринницької галузі.

У роботі було здійснено узагальнення сутності поняття «експорт», які були надані зарубіжними та українськими науковцями.

Було визначено, що військова агресія російської федерації, окупація частини території України, забруднення сільськогосподарських земель вибухонебезпечними предметами та токсичними речовинами від артилерійських мін і снарядів, захоплення та блокування українських портів зумовили необхідність розробки і прийняття спеціальних нормативно-правових актів, спрямованих на забезпечення виробництва, транспортування, зберігання та реалізацію зерна в умовах воєнного стану.

Також у роботі були визначені основні фактори, які наразі впливають на експорт зернових культур, а саме:

- демографічний фактор;
- розвиток та структура галузі тваринництва в країнах-імпортерах, які потребують фуражного зерна;
- географічний та кліматичний фактори;
- купівельна спроможність в країнах-імпортерах;
- наслідки пандемії COVID-19;
- триваюча воєнна агресія росії.

Більш детально у роботі були проаналізовані наслідки впливу на експорт зернових культур пандемії COVID-19 та повномасштабної російської воєнної агресії.

Для визначення поточного стану, динаміки та тенденцій розвитку експорту зернових культур, у розділі були систематизовані методи, які можна згрупувати на дві основні групи – неформалізовані (якісні) та формалізовані (кількісні).

У роботі було зазначено, що в умовах розв'язаної росією війни проти України виклики і загрози для аграрного сектору ще більше поглибились і вийшли на перше місце у забезпеченні глобальної продовольчої безпеки.

Український аграрний сектор займає досить вагоме місце у структурі валового внутрішнього продукту країни. Так, сектор «Сільське господарство, лісове господарство та рибне господарство» у структурі ВВП України у 1990 році

займав 24,47%, протягом досліджуваного періоду питома вага неухильно падала. Вже у 2022 році вона склала лише 8,22% від ВВП України.

Було зазначено, що станом на кінець 2022 року відбулося істотне зниження виробництва зернових культур. Так, виробництво зернових та зернобобових культур впало до 53,9 млн. тонн порівняно з 86 млн. тонн у 2021 році, а соняшник продемонстрував дещо менші темпи падіння – з 16,4 млн. тонн у 2021 році до 11,3 млн. тонн у 2022 році. Однак, такого істотного падіння урожайності не відбулося. У 2022 році урожайність зернових та зернобобових культур перевищила показник 2020 року (45,8 ц з 1 га порівняно з 42,5 у 2020 р.). З соняшником такі ж тенденції. Посівна площа зернових культур також скорочується. У 2022 році посівна площа пшениці зменшилася з 7095,2 до 5435,3 тис. га. Так само відбувається майже з усіма видами зернових культур, окрім гречки, на неї посівна площа у 2022 році збільшилася до 121,3 тис. га.

У 2023 році питома вага експорту українського зерна у світовому експорті зернових культур склала 6,99%, у той час як у 2022 році ця частка складала 10,34%. Щодо питомої ваги експорту зернових культур у загальному експорті України, то наразі ця товарна позиція має 24,9% у структурі експорту, а разом з насінням та плодами олійних рослин 31,1%.

У роботі була розглянута структура експорту зернових культур за видами, так за 10 місяців 2023 року майже третина усього експорту зернових приходилася на пшеницю – 32,34%. Треба зазначити, що порівняно з показником 2022 року (29,17%) ця частка трохи зросла. Найменшу питому вагу у експорті зернових займають рис та овес – 0,01 та 0,02% відповідно.

До 2022 року основними напрямками експорту українського зерна були країни Азії та Північної Африки. У лютому 2022 року експортний потік змінив напрямок на Європу. Так, у 2022 році Румунія стала лідером експорту зернових з України. Цього року Україна поставила до сусідньої країни Румунії зернових на суму майже 1,28 млрд. дол. Китай був другим основним пунктом призначення з вартістю експорту понад 1,1 млрд. дол.

Деякі країни світу мають істотну залежність від імпорту зернових культур з України. Так, станом на 2022 рік, Лаос має найбільшу залежність від постачання месліну та пшениці з України – понад 98% загального імпорту цих товарів. Крім того, Бенін та Монголія повністю покладаються на український імпорт твердої пшениці.

У роботі було зазначено, що у міжнародній практиці рівень розвитку логістичної системи країни традиційно оцінюється за допомогою Індексу ефективності логістики (Logistics Performance Index – LPI), який визначається за результатами експертного опитування та розраховується Всесвітнім Банком раз на декілька років. Аналізуючи зміну показників LPI по Україні з 2007 р. по 2023 р., було визначено, що найбільший показник країна продемонструвала у 2014 р. (61

місце і 2,98 бали), найменший – у 2010 р. (102 місце й 2,57 бали). У 2023 р. країна посіла 79 місце і мала 2,7 бали. Отже, результати Logistics Performance Index вказують на досить низький рівень розвитку транспортно-логістичної інфраструктури України.

Оскільки при експорті зернових культур вкрай важливою є саме транспортна інфраструктура, то у розділі було проаналізоване місце України в Індексі глобальної конкурентоспроможності за якістю транспортної інфраструктури. За Індексом глобальної конкурентоспроможності 2019 за якістю транспортної інфраструктури порівняно з 2018 р. Україна втратила 2 позиції та посіла 59 місце серед 160 країн світу. Основними причинами такої ситуації експерти вважають погіршення якості інфраструктури доріг, портової інфраструктури, а також якості інфраструктури залізничного, морського та повітряного транспорту.

Вторгнення росії суттєво вплинуло на виробництво зернових культур, втрати оцінюються в приголомшливі 14,3 млрд. доларів або майже половину всіх оцінених втрат сільського господарства. Найбільші втрати припадають на пшеницю, яка становить 2,9 млрд. доларів, за нею йде соняшник – 2,5 млрд. доларів, кукурудза – 1,7 млрд. доларів. Разом із багаторічними та іншими культурами ця категорія становить майже 11,0 млрд. дол. Також постраждали посіви озимих культур та їх урожай 2023 року, причому найбільший рівень втрат зазнав пшениці – 2,7 млрд. доларів. При зниженні виробництва інших озимих культур, таких як ячмінь, жито та ріпак, не такі драматичні, вони все ще значні. Загальні орієнтовні втрати виробництва озимих культур становлять 3,3 млрд. доларів.

Було зазначено, що всі регіони України (за винятком АР Крим, яка не входить до оцінок) зазнали втрат у сільському господарстві через війну. Збитки коливаються від 45,0 млн. дол. у Закарпатській області до майже 3 млрд. дол. у Харківській області, причому остання становить понад 10% втрат сільського господарства України. На другому місці за втратами Запорізька область, яка перебуває під частковою окупацією та сильно постраждала від ракетних обстрілів, становить 2,5 млрд. доларів. За нею йдуть Херсонська та Вінницька області з 2,1 млрд. дол. і 2,0 млрд. дол. відповідно.

22 липня 2022 року ООН, російська федерація, Туреччина та Україна погодили Чорноморську зернову ініціативу. Угода дозволила відновити експорт з України зерна, інших продуктів харчування та добрив, включаючи аміак, через безпечний морський гуманітарний коридор із трьох ключових українських портів: Чорноморська, Одеси та Південного, до решти світу Згідно з даними ООН, зернова угода дала можливість Україні експортувати трохи більше ніж 31 млн. тонн зернових культур до 45 країн світу.

У роботі була проаналізована товарна структура експорту зернових культур за Чорноморською зерною ініціативою станом на 15.11.2023 р. Як можна побачити з даних, 54,42% від загального експорту зернових складає кукурудза, а 28,7% – пшениця.

За класифікацією Світового банку, 44% поставок припали на країни з високим рівнем доходу, 37% - з вищим середнім доходом, 17% - на країни з нижчим середнім доходом, 3% - на країни з низьким доходом.

Однак після виходу росії з Чорноморської морської ініціативи та початку ракетного терору проти морських портів Одеського регіону та придунайських портів, Україна у серпні 2023 року оголосила нові тимчасові маршрути для торговельних суден, що йдуть до/з чорноморських морських портів України. Ці маршрути в першу чергу використовуються для можливості виходу цивільних суден, що перебувають в українських портах Чорноморськ, Одеса та Південний ще з початку повномасштабного вторгнення Росії 24 лютого 2022 року.

Незважаючи на численні удари ракетами, морський коридор наразі працює, але подібні прецеденти позначаються на вартості фрахту і готовності учасників світового зернового ринку працювати з Україною. Так, станом на 07 вересня 2023 р. ставки фрахту на перевезення кукурудзи кластерами 6000 т. з портів Рені та Ізмаїл до Іспанії виросли найбільше – на 2-4 дол./т до 72-75 дол./т. Мінімальні ставки до Середземномор'я виросли на 2 дол./т до 60 дол./т. Ставки фрахту на перевезення кукурудзи баржами з портів Рені та Ізмаїл на Констанцу становили 43 євро/т.

В цілому, починаючи з березня 2022 року та до 15 листопада 2023 року, експорт сільськогосподарських культур, в основному, відбувався через порти Одеського регіону – 65,016 млн. метричних тонн. Другу позицію займав залізничний транспорт – 17,389 млн. тонн. У розрізі основних зернових культур, портами, залізницею та автомобільним транспортом було перевезено більше усього кукурудзи, на другій сходинці знаходиться пшениця. Поромом було перевезено більше усього пшениці.

У роботі було зазначено, що до основних факторів впливу на експорт зернових культур України у 2023–2024 роках в умовах ускладнення міжнародної логістики відносяться:

- динаміка цін на експортних ринках;
- можливість експорту через Чорне море та/або ЄС;
- вплив погоди на врожайність;
- витрати на логістику;
- доступ до фінансування (наявність доступних кредитів);
- ціни на енергетичні ресурси та їхня доступність;
- динаміка обмінного курсу гривні.

За результатами дослідження, зробленого у роботі, було визначено, що ціна російської повномасштабної війни проти України вже є для нашої держави величезною. Вона продовжує збільшуватися з кожним днем і впливає й на інші країни світу через інфляцію та дефіцит продовольства та енергоносіїв. З перших днів російського вторгнення, чорноморські порти України були або окуповані, або заблоковані російським військово-морським флотом. Величезний обсяг експортних надлишків зерна та олії застрягли в портах України та на внутрішніх елеваторах. Сухопутний і річковий експорт маршрути були дорожчими та мають обмежені можливості для транспортування зернових культур. Відповідно загальна потужність експорту зернових культур не відповідала попиту та довоєнним місячним обсягам поставок, що призвело до надлишку пропозиції та надмірного перевантаження існуючих внутрішніх зерносховищ. Через такі обставини, у травні 2022 року світова ціна на пшеницю підскочила до 444,16 порівняно з 278,45 доларами за метричну тонну. До квітня 2023 року, більше ніж через рік після вторгнення, світова ціна на пшеницю впала до 312,8 доларів за метричну тонну, залишаючись, незважаючи на це, надзвичайно високою.

На підставі дослідження Київської школи економіки, у роботі було зроблено певні припущення щодо подальшого розвитку експорту зернових культур в умовах повоєнного відновлення аграрного сектору економіки.

За умови, що якщо війна закінчиться у 2023 році, площі досягнуть довоєнного рівня до 2030 року, а до 2050 року можуть становити 27 мільйонів гектарів. Додаткові землі під олійні та зернові культури будуть перерозподілені з інших сільськогосподарських угідь таких як овочі та технічні культури.

За прогнозами Київської школи економіки передбачається, що кукурудза, пшениця та ячмінь залишатимуться основними культурами до 2050 року. Більше того, кукурудза набуде значно більшого значення порівняно з пшеницею та ячменем, оскільки очікується, що вона займатиме 8 мільйонів гектарів землі на відміну від пшениці з 5,3 млн. га і ячменю з 3 млн. га. Основними причинами такого розподілу стануть зміна погодних умов, ціни на світовому та внутрішньому ринку. Хоча очікується, що посівні площі під кукурудзою переважатимуть, через різницю врожайності Україна вироблятиме більше пшениці, ніж усіх інших товарів до 2030 року. У 2040 та 2050 роках за прогнозами Київської школи економіки передбачається, що кукурудза буде основним товаром в Україні.

У роботі було зазначено, що Україні може знадобитися до 20 років, щоб відновити свою міць у сільському господарстві після руйнувань, завданих російською агресією.

Також було визначено, що безпечний експорт зернових культур з українських портів, безумовно, наразі є важливим стратегічним фактором впливу на економічну безпеку України, невід'ємним складником якої є продовольча безпека. В умовах триваючої російської агресії досягнення такої мети потребує

запровадження альтернативних логістичних маршрутів і збільшення пропускної спроможності передусім річкових портів на річці Дунай – Ізмаїлу, Рені та Усть-Дунайська.

У роботі був зроблений порівняльний аналіз витрат при експорті зернових культур автомобільним, річковим та залізничним транспортом. Були визначені напрями удосконалення транспортної логістики для розвитку експорту зернових культур з України.

Надані у роботі докази демонструють, що війни та конфлікти є найважливішими рушійними силами відсутності продовольчої безпеки в усьому світі. Дійсно, у 2021 році 139 мільйонів людей перебували у кризі або гострому браку продовольчої безпеки у 24 країнах і територіях, причому війна та нестабільність були основними рушійними силами.

Також були визначені фактори ускладнення міжнародної логістики, а саме наслідки пандемії COVID-19 та російська агресія, які мають вагомий вплив на глобальну продовольчу безпеку.

АНОТАЦІЯ

Бомчак Юрій Вікторович, «Стан та перспективи удосконалення експорту зернових культур України в умовах ускладнення міжнародної логістики», кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра 292 «Міжнародні економічні відносини» за освітньою програмою «Міжнародні економічні відносини» Одеський національний економічний університет м. Одеса, 2023 рік

Кваліфікаційна робота магістра складається з трьох розділів. Об'єктом дослідження є стан експорту зернових культур України та перспективи його удосконалення в умовах ускладнення міжнародної логістики.

У роботі розглядаються сутність та особливості дослідження експорту зернових культур. Узагальнюються фактори впливу на експорт зернових культур. Досліджується сучасний стан та динаміку розвитку світового ринку зернових культур. Систематизуються методи аналізу обсягів та динаміки експорту зернових культур.

Аналізується сучасний стан та динаміку експорту зернових культур України. Надається оцінка ефективності міжнародної логістики при експорті зернових культур України. Аналізуються фактори впливу на експорт зернових культур України в умовах ускладнення міжнародної логістики.

Визначаються перспективи розвитку експорту зернових культур України в умовах повоєнного відновлення аграрного сектору економіки. Пропонуються напрями удосконалення транспортної логістики як фактору розвитку експорту зернових культур України. Визначаються напрями ускладнення логістики експорту зернових культур України як фактору впливу на світову продовольчу безпеку.

Ключові слова: експорт; зернові культури; Україна; міжнародна логістика; Індекс ефективності логістики; російська агресія; світова продовольча безпека, повоєнне відновлення.

ABSTRACT

Yuriy Viktorovych Bomchak, "The state and prospects of improving the export of grain crops of Ukraine in the conditions of the complication of international logistics" qualifying work for obtaining a master's degree 292 "International economic relations" according to the educational program "International Economic Relations" Odesa National Economic University Odesa, 2023

The master's qualification work consists of three sections. The object of the research is the state of export of grain crops of Ukraine and the prospects for its improvement in the conditions of the complication of international logistics.

The work examines the essence and peculiarities of the study of the export of grain crops. Factors influencing the export of grain crops are summarized. The current state and dynamics of the development of the world market of grain crops are studied. Methods of analysis of volumes and dynamics of export of grain crops are systematized.

The current state and dynamics of grain exports of Ukraine are analyzed. An assessment of the effectiveness of international logistics in the export of grain crops of Ukraine is provided. Factors influencing the export of grain crops of Ukraine in the conditions of the complication of international logistics are analyzed.

The prospects for the development of the export of grain crops of Ukraine in the conditions of the post-war recovery of the agrarian sector of the economy are determined. Directions for improving transport logistics as a factor in the development of grain exports of Ukraine are proposed. The areas of complication of the logistics of the export of grain crops of Ukraine as a factor of influence on world food security are determined.

Keywords: export; grain crops; Ukraine; international logistics; Logistics efficiency index; russian aggression; world food security, post-war recovery.